

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План

1. Зміст педагогічної діяльності та її особливості.
2. Основні види і функції педагогічної діяльності.
3. Структура педагогічної діяльності педагога.

Педагогічна діяльність — це самостійний вид людської діяльності, в якій з покоління в покоління реалізується передача соціального досвіду, матеріальної і духовної культури.

Педагогічна діяльність — діяльність учителя, змістом якої є таке керівництво діяльністю учнів у навчально-виховному процесі, яке забезпечує розвиток головних сфер його особистості.

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

➤ мета

➤ суб'єкт

➤ об'єкт

➤ операційний компонент
(способи, прийоми)

➤ зміст і результат.

Мета педагогічної діяльності – виховання Людини.

На думку Ю.М. Кулюткіна, мету педагогічного впливу завжди планують як певні ефекти просування, змін особистості учня

Цілі педагогічної діяльності мають як короткочасний, так і тривалий характер

Структура педагогічної діяльності:

1. **Мотив** – внутрішня спонука, що стимулює педагога до професійної діяльності
2. **Мета** – формування особистості учня як гідного громадянина держави.
3. **Суб'єкт** – вчитель, педагогічний колектив
4. **Об'єкт** – учень, вихованець
5. **Зміст** – процес організації навчальної діяльності учнів
6. **Засоби** – наукові знання, тексти підручників, технічні засоби
7. **Способи діяльності** – пояснення, розповідь, ілюстрація, групова робота, лабораторна робота
8. **Результат** - розвиток учня, становлення його як

професійна

потребує спеціальної освіти та здійснюється у спеціальних навчально-виховних і освітніх установах

фахівець свідомо враховує систему принципів, правил, методів і прийомів педагогічної діяльності

не професійна

займаються всі люди у повсякденному житті, не маючи спеціальної педагогічної освіти і педагогічної кваліфікації

у педагогічній ситуації вони діють інтуїтивно, не вміючи пояснити вчинених дій і їх мети. Це стосується сімейного виховання, впливу старших у трудових колективах тощо

«Працю вчителя ні з чим не можна порівняти, ні зіставити. Ткач уже через годину бачить плоди своєї праці. Сталевар через кілька годин радіє з гарячого потоку металу – це вершина його мрії; хлібороб через кілька місяців милується колосками і жменею зерна, вирощеного на полі...А вчителеві треба працювати роки й роки, щоб побачити предмет свого творіння; буває, минають десятиріччя, і ледве-ледве починає позначатися те, що ти замислив; ні в кого так часто не гостює почуття незадоволення, як в учителя...»

**«Як виховати справжню людину»
В.О.Сухомлинський**

Функції педагогічної діяльності

Орієнтаційно-
прогностична

Дослідно-
творча

Конструктивно-
проектувальна

Інформаційно-
пояснювальна

Комунікативно-
стимуляційна

Аналітико-
оцінна

Діагностична

Організаторська

Діагностична функція (від гр. *diagnosis* - розпізнавання, визначення) педагогічної діяльності пов'язана з розпізнаванням і вивченням істотних ознак освіченості, їх комбінування, форм вираження як реалізованих цілей освіти

Конструктивно-проектувальна функція діяльності вчителя органічно пов'язана з орієнтаційно-прогностичною. Її суть у конструюванні та проектуванні змісту навчально-виховної роботи, в доборі способів організації діяльності учнів, які найповніше реалізують зміст і викликають захоплення учнів спільною діяльністю.

Орієнтаційно-прогностична функція.

Управління педагогічним процесом передбачає орієнтацію на чітко представлений у свідомості кінцевий результат. Знання суті і логіки педагогічного процесу, закономірностей вікового та індивідуального розвитку учнів дозволяють прогнозувати (гр. *prognosis* - передбачення розвитку чогось, що базується на певних даних), як учні сприйматимуть матеріал, перебуваючи під впливом життєвих уявлень.

Організаторська функція діяльності педагога потребує умінь залучати учнів до різних видів діяльності й організовувати діяльність колективу.

Інформаційно-пояснювальна функція діяльності вчителя спричинена базуванням навчання і виховання на інформаційних процесах. Оволодіння знаннями, світоглядними і мораль-но-етичними ідеями є найважливішою умовою розвитку і формування особистості учня.

Комунікативно-стимуляційна функція педагогічної діяльності пов'язана з великим впливом, що його здійснює на учнів особистісна чарівність учителя, його моральна культура, вміння встановлювати і підтримувати доброзичливі відносини з учнями, власним прикладом пробуджувати їх до активної навчально-пізнавальної, трудової та інших видів діяльності.

Аналітико-оцінна функція діяльності вчителя пов'язана з необхідністю аналізувати результат навчально-виховного процесу, виявляти в ньому позитивні сторони і недоліки, порівнювати досягнуті результати з поставленими цілями і завданнями. оцінювати ці результати, вносити необхідні корективи в педагогічний процес, вести пошуки шляхів його вдосконалення, ширше використовувати передовий педагогічний досвід.

Дослідно-творча функція педагогічної діяльності має два рівні. Суть першого полягає в творчому застосуванні відомих педагогічних і методичних ідей у конкретних умовах навчання і виховання. Другий рівень пов'язаний з осмисленням і творчим розвитком того нового, що виходить за межі відомої теорії, певною мірою збагачуючи її.

Вимоги до вчителя

До вчителя висувають професійні та особистісні вимоги:

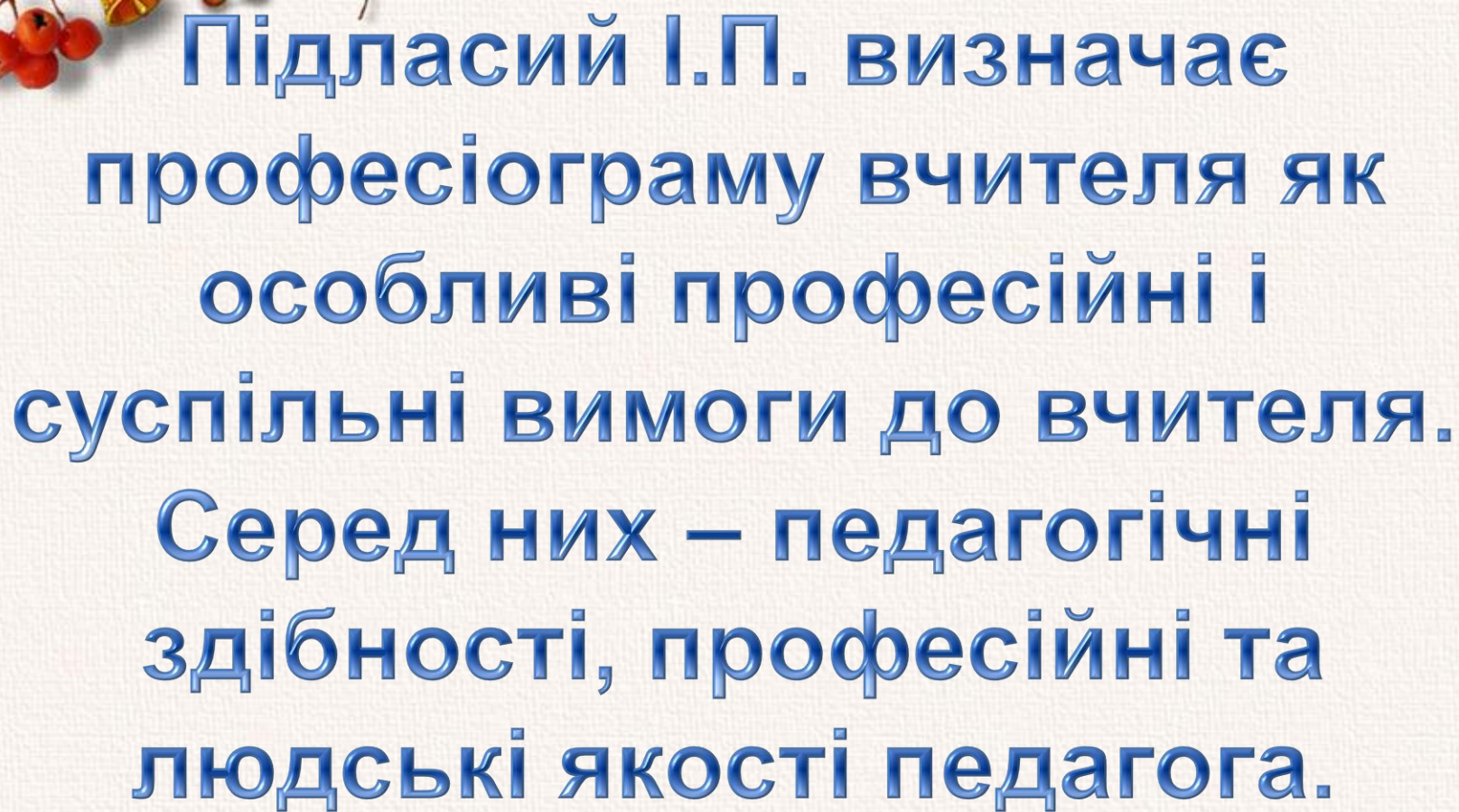
- 1. Загально-громадські** – оптимізм, бажання працювати та гуманізм.
- 2. Морально-педагогічні** – висока ерудиція та культура, високий рівень моральних відносин з людьми, педагогічна самоактуалізація.
- 3. Індивідуально психологічні** – самостійність і діловитість, наявність педагогічних здібностей, цільність характеру.

*“... Вчитель має бути благочестивий, розсудливий, смиренномудрий, лагідний, стриманий, не п'яниця, не блудник, не хабарник, не гнівливий, не заздрісний, не сміхотворець, не лихослов, не чародій, не басноказатель, не посібник єрисей, але прихильник благочестія, в усьому являючи собою взірець добрих діл...
Взявши увірену йому дитину, повинен дбайливо навчати її корисних наук...”*

Професіограма вчителя середньої загальноосвітньої школи

Властивості особистості педагога:

- а) суспільна спрямованість:* формування наукового світогляду та соціальні потреби передової людини; загальнолюдські моральні риси та якості; ціннісні орієнтації; усвідомлення громадського обов'язку; суспільна активність і обізнаність з подіями світового і місцевого життя; прагнення до висот своєї професії;
- б) професійно-педагогічна спрямованість:* інтерес і любов до дітей, захопленість педагогічною професією; вміння психолого-педагогічних спостережень за дітьми; педагогічна уява; педагогічний такт; організаторські здібності, почуття справедливості; вимогливість до себе і до дітей; наполегливість, цілеспрямованість; комунікативність; врівноваженість, витриманість, самооцінка і самокритичність; висока професійна працездатність.

Підласий І.П. визначає професіограму вчителя як особливі професійні і суспільні вимоги до вчителя. Серед них – педагогічні здібності, професійні та людські якості педагога.

Ю.Н. Калютін виділяє *три групи особистісних якостей:*

**розвиток у педагога емпатії*

** здатність до активного впливу на учня*

** здатністю “володіти собою”*

Якості особистості вчителя:

- ❖ **Особистісно-етичні:** почуття обов'язку і громадянської відповідальності; гуманізм, щиросердя; уважність; доброзичливість; свідоме ставлення до праці і дисциплінованість;
- ❖ **Індивідуально-психологічні:** широта і глибина пізнавальних інтересів; ясність і критичність розуму; винахідливо емоційна чуйність і стійкість; довгочасна пам'ять;
- ❖ **Педагогічні:** високий рівень професійно-педагогічної підготовки; інтерес до педагогічної діяльності; любов до справи і дітей; педагогічний такт; педагогічне мислення; професійно педагогічна працездатність;
- ❖ **Професійні та загальнонаукові:** теорія відповідного предмету (математики, української мови і літератури, хімії, географії і т.д.); основи суміжних предметів; філософські, економічні, соціально-політичні, правові знання; світова і вітчизняна культура; іноземна мова.
- ❖ **Фізіологічні та психологічні:** вікові особливості розвитку організму школяра; психологія виховання і навчання; психологія вчителя; психологія керівництва учнівським колективом.
- ❖ **Педагогічні та методичні.**

“Вчитель, або майбутній вчитель повинен так чи інакше визнати, що ефективність його діяльності, як і оригінальність його людського прояву, залежить від особистісної залученості. Він повинен визнати, що не може існувати в двох сферах – професійній і особистому житті. Якщо він обрав для себе професію вчителя, то вона повинна стати його головною справою, засобом створення свого Я.”

М. Грінка

Професія (від лат. *professio* - офіційно зазначене заняття, спеціальність) - це сталий і відносно широкий рід трудової діяльності, що потребує певних знань і навичок та є джерелом існування людини

(Словник іншомовних слів)

Професіограма - це сукупність найбільш важливих з погляду професії знак, особливостей, професійно значущих знань, умінь, навичок і здібностей

(О.А.Орлов)

Професіограма вчителя - це перелік вимог, що ставляться до його злостості, здібностей, майстерності і психолого-фізичних можливостей

(М.І.Дьяченко, Л.О.Кандибович)

Види педагогічної діяльності: (Кузьміна В.М., Сластеліна В.А., Щербакова А.І)

- ▣ *діагностична* – пов'язана з вивченням учнів та встановленням рівня їх розвитку, вихованості
- ▣ *орієнтувально-прогностична діяльність* – виражається в умінні вчителя ставити діагноз та визначати напрямок майбутньої виховної діяльності, її конкретні цілі й завдання на кожному етапі виховної роботи, прогнозувати її результати;
- ▣ *конструктивно-проектувальна* -передбачає постійне вдосконалення педагогом методики проведення різних навчально-виховних заходів;
- ▣ *організаційна* – спрямована на залучення учнів в намічену виховну роботу та стимулювання їх активності.